

Tłumaczenie tekstu apelu naukowców,

<https://besjournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/pan3.10080>

Konieczne są działania, aby Wspólna Polityka Rolna UE mogła sprostać wyzwaniom zrównoważonego rozwoju

Streszczenie:

1. Spowodowanie by rolnictwo stało się zrównoważone jest wyzwaniem globalnym. Niestety Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej (UE) zawodzi w odniesieniu do takich kwestii jak ochrona różnorodności biologicznej i klimatu, zapobieganie degradacji gleby i gruntów oraz sprostanie wyzwaniom społeczno-ekonomicznym.
2. Propozycja Komisji Europejskiej dotycząca Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) po 2020 roku tworzy możliwość zapewnienia większego zrównoważenia rolnictwa. Jednakże, pozwala ona także by państwa członkowskie korzystały z tej możliwości w mało ambitny sposób. Z tego powodu kluczowe jest, by - przy wykorzystaniu pełnego zakresu dostępnych naukowych dowodów i wiedzy - wyjść naprzeciw oczekiwaniom obywateli w zakresie zrównoważonego rolnictwa i usunąć systemowe wady WPR.
3. Zaniepokojeni obecnymi próbami osłabienia ambicji środowiskowych przyszłej WPR oraz brakiem konkretnych propozycji poprawienia WPR w projekcie Europejskiego Zielonego Ładu, wzywamy Parlament Europejski, Radę i Komisję do podjęcia 10 pilnych działań w celu zapewnienia zrównoważonej produkcji żywności, ochrony różnorodności biologicznej i przeciwdziałania zmianie klimatu.
4. Dysponujemy wiedzą pozwalającą przejść w stronę opartego na dowodach naukowych, zrównoważonego europejskiego rolnictwa, które przynosić będzie korzyści ludziom, naturze, oraz ich wspólnej przyszłości.
5. Twierdzenia zawarte w tym artykule cieszą się szerokim poparciem świata nauki wyrażonym przez ponad 3600 sygnatariuszy, którzy złożyli pod nim podpis jeszcze przed opublikowaniem. Pełna lista sygnatariuszy znajduje się stronie <https://doi.org/10.5281/zenodo.3685632>.

Słowa kluczowe: rolnictwo, różnorodność biologiczna, zmiana klimatu, Wspólna Polityka Rolna, Europejski Zielony Ład, polityka oparta na dowodach naukowych, dobra publiczne (wspólne), inteligentne cele (ang. *SMART targets*)

1. ROLNICTWO JEST GŁÓWNYM CZYNNIKIEM DEGRADACJI ŚRODOWISKA W EUROPIE

Rozwój i intensyfikacja rolnictwa są obecnie głównymi czynnikami powodującymi utratę różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych (Diaz et al., 2019), oraz zmianę klimatu (IPCC, 2019). W

przeszłości niektóre praktyki rolnicze wspierały różnorodność biologiczną i wiele usług ekosystemowych. Jednak coraz częściej odchodzi się od nich i zastępuje systemami rolniczymi, które maksymalizują plony w sposób niezrównoważony wykorzystując zasoby naturalne kosztem różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych (Stoate et al., 2009). Proces ten jest wynikiem presji sił społeczno-ekonomicznych dodatkowo wspieranych przez polityki publiczne. Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej (WPR; zob. Ramka 1) kształtuje sektor rolny UE (Hodge, Hauck & Bonn, 2015) i wspiera różne praktyki przyczyniające się do utraty różnorodności biologicznej na dużą skalę (Gregory, Skorpilova, Vorisek, & Butler, 2019; Pe'er et al., 2014, 2019; Van Swaay et al., 2019), zmiany klimatu (Alliance Environment, 2019), erozji gleb (Orgiazzi i in., 2016) i degradacji gruntów (IPBES, 2018). Programy WPR, które mogłyby przeciwdziałać tym zmianom, były niewystarczające lub niedofinansowane (Alliance Environment, 2019; Pe'er et al., 2019). Ponadto obecna WPR jest nieskuteczna i nieefektywna również w zakresie rozwiązywania problemów społecznych i gospodarczych (ETO, 2016; Pe'er, Lakner et al., 2017). WPR przeszła szereg reform częściowo mających na celu poprawę wyników środowiskowych i społecznych. Opisano niektóre pozytywne rezultaty (Batáry, Dicks, Kleijn i Sutherland, 2015; Walker et al., 2018), jednak w celu odwrócenia negatywnych trendów niezbędne jest wypracowanie skutecznych rozwiązań (np. Pe'er, Zinngrebe et al., 2017). Negatywne trendy wskazują na potrzebę znacznie bardziej fundamentalnych zmian WPR, które pozwoliłyby sprostać wyzwaniom zarówno środowiskowym jak i społeczno-gospodarczym. WPR po 2020 roku, zgodnie z propozycją Komisji Europejskiej z czerwca 2018 r. (KE, 2018), uznaje potrzebę sprostania wyzwaniom związanym ze środowiskiem i zrównoważonym rozwojem oraz wprowadza nową „Zieloną Architekturę” i model realizacji, który zapewnia państwom członkowskim większą elastyczność w wyborze sposobów wdrażania WPR (patrz ramka 1; rysunek 1). Propozycja KE dotycząca WPR po 2020 roku obecnie znajduje się w końcowej fazie negocjacji.

WPR w pigułce

- Jako jedna z pierwszych polityk UE, WPR została ustanowiona na mocy Traktatu Rzymskiego z 1957 roku i miała na celu zwiększenie wydajności produkcji rolnej, zwiększenie dochodów rolników, stabilizację rynków oraz zapewnienie dostaw żywności ekonomicznie dostępnej dla konsumentów. W przeszłości WPR była kilkakrotnie reformowana, a obecnie przechodzi kolejny proces zmian. Dziś WPR jest głównie polityką finansowania rolnictwa, a jej budżet wynosi 58,4 mld euro rocznie (od 2019 r.), czyli 36% całkowitego budżetu UE (KE, 2019 c). Finansowanie WPR podzielone jest na dwa filary.
- I filar obejmuje wsparcie dochodu w rolnictwie oraz wsparcie rynków produktów rolnych. Wsparcie dochodu jest zapewniane za pomocą różnych rodzajów płatności bezpośrednich (40,4 mld euro, 69,4% WPR w 2019 roku; Diagram 1). Płatności bezpośrednie są w większości wypłacane „do hektara” i są uzależnione od spełnienia pewnych warunków, w tym dotyczących kwestii środowiskowych (np. „Dobra kultura rolna zgodna z ochroną środowiska” [ang. *GEAC - Good Environmental Agricultural Conditions*]) lub „Wymogi wzajemnej zgodności”, [ang. *Cross compliance*]). Od 2014 r. 30% płatności bezpośrednich jest powiązanych z trzema wymogami

dotyczącymi „zazieleniania” (ang. *greening*), ocenianymi jako w większości nieskuteczne (ECA, 2017; Pe'er, Lakner et al., 2017). 5,7 mld euro płatności bezpośrednich jest powiązane z określonymi sektorami produkcji, takimi jak: cukier, bawełna, wołowina i cielęcina, nabiał, owce i kozy oraz rośliny białkowe. 3,0 mld euro (5,3%) przeznaczają się na wsparcie rynku i stabilizację sytuacji na nim.

- II filar odnosi się do Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, PROW (14,4 mld euro; rys. 1) i obejmuje instrumenty wsparcia obszarów wiejskich (8,6 mld euro), a także środki na działania rolno-środowiskowo-klimatyczne (ang. AECM, *Agri-Environment-Climate Measures*), płatności do rolnictwa ekologicznego oraz obszarów NATURA 2000 (3,5 mld EUR). Trzy ostatnie są uważane za efektywne ekologicznie (Batáry et al., 2015). Wsparcie dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi (ang. ANC/pol. ONW, 2,5 mld EUR) ma niejednoznaczny wpływ na środowisko (Oppermann, Beaufoy & Jones, 2012).
- W przypadku WPR po 2020 roku Komisja Europejska proponuje: a) nowy zestaw celów, b) nowy model realizacji, zapewniający większą elastyczność państwom członkowskim, c) wymóg opracowania Krajowych Planów Strategicznych określających, w jaki sposób państwa członkowskie ustalą i wdrożą cele WPR oraz d) nową „Zieloną Architekturę” z wyższymi wymogami środowiskowymi w zakresie wymogów wzajemnej zgodności („zwiększona warunkowość”) oraz dobrowolne ekoschematy zastępujące obowiązkowe, ale nieskuteczne środki na zazielenianie w ramach I filaru WPR (Pe'er et al., 2019).

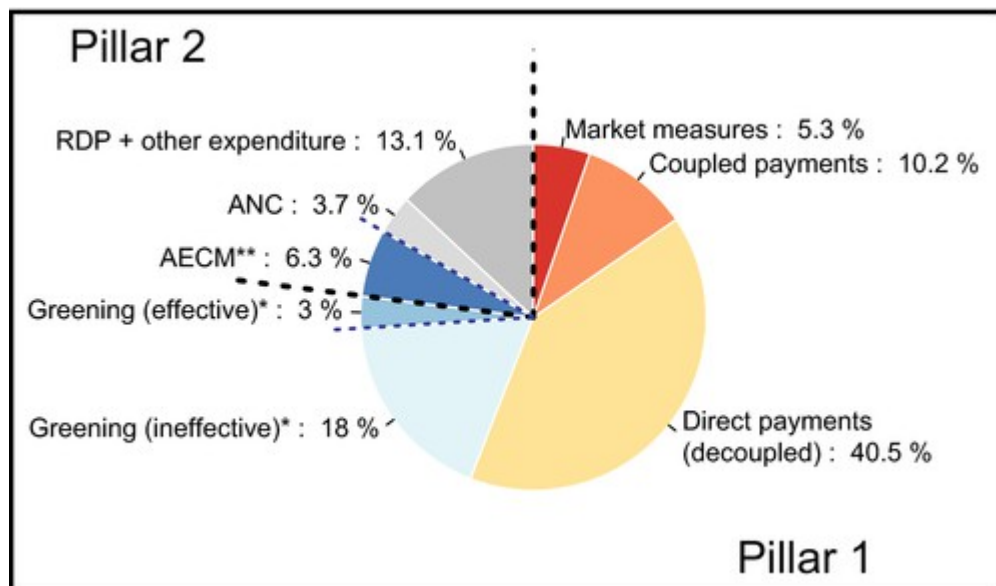

Diagram 1. (RDP + other expenditure = Plany Rozwoju Obszarów Wiejskich + inne środki publiczne; ANC = ONW, AECM – Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne; Greening (effective) = Zazielenianie (efektywne); Greening (ineffective) = Zazielenianie (nieefektywne), Marek measures = Wsparcie rynków; Coupled payment = Dopłaty bezpośrednie powiązane z produkcją; Direct payments = Dopłaty bezpośrednie nie powiązane z produkcją).

Wydatki w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na kluczowe instrumenty w 2019 r. Źródło: KE (2019c) dla całości środków budżetowych. Uwagi: (1)* Udział efektywnego i nieefektywnego zazieleniania w oparciu o: Pe'er, Zinngrebe et al. (2017). (2) ** Udział środków na działania rolno-środowiskowo-klimatyczne (ang. AECM), obszary z ograniczeniami naturalnymi (ONW) i Programy Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) są szacowane na podstawie danych KE (2016)

2. POWODY DO NIEPOKOJU

Analiza propozycji Komisji wskazuje, że zasadniczo zachowuje ona strukturę i słabość obecnej WPR (zob. także Pe'er et al., 2019). Najważniejsze wady to:

- **Kontynuacja dotacji za pomocą płatności bezpośrednich w oparciu o powierzchnię (w I filarze) z niskim poziomem wymagań środowiskowych.** Płatności obszarowe są nieefektywne zarówno w odniesieniu do dochodów rolników, jak i celów środowiskowych, a ich niedawne „zazielenienie” przyniosło minimalną zmianę w praktykach rolniczych i efektywności środowiskowej. Tylko wobec <5% powierzchni objętej zazielenianiem zmienił się sposób zarządzania w rolnictwie (ETO, 2017). Płatności bezpośrednie są często przekazywane właścicielom gruntów rolnych, a nie przynoszą korzyści tym, którzy rzeczywiście nimi zarządzają (Hennig i Breustedt, 2018; WBAE, 2018). Próby ograniczenia maksymalnie dopuszczalnych płatności i redystrybucji funduszy, które miały zaradzić ich wysoce niesprawiedliwej dystrybucji, niestety nie dają oczekiwanego rezultatu (Matthews 2018a, 2018b). Ponadto jest dozwolone połączenie niektórych płatności bezpośrednich z wysokonakładową produkcją pomimo niepodwarzalnych dowodów, że płatności powiązane z produkcją prowadzą do zakłóceń na rynku (OECD, 2017), zwiększają emisje gazów cieplarnianych (GHG) i wspierają praktyki mające negatywny wpływ na różnorodność biologiczną (Pe'er, Lakner et al., 2017).
- **Cięcia budżetowe w Programach Rozwoju Obszarów Wiejskich (II filar), w tym środków przeznaczonych na działania rolno-środowiskowo-klimatyczne (ang. AECM).** Cięcia te wprowadza się pomimo faktu, że dobre zaprojektowanie i wdrożenie AECM jest jednym z najskuteczniejszych narzędzi politycznych wspierania prośrodowiskowych praktyk rolniczych (Batáry et al., 2015; Walker i in., 2018). Zmniejszanie środków na te działania - zamiast ograniczania barier dla ich skutecznego wdrażania (takich jak niewystarczające finansowanie, skomplikowane procedury administracyjne oraz niewystarczające zachęty dla ich wykorzystania) - powoduje, że są one nieskuteczne (CEJA et al., 2019).
- **Mylące postulaty połączone z niewystarczającymi działaniami na rzecz klimatu.** Propozycja Komisji zakłada, że 40% wydatków na płatności bezpośrednie i wsparcie dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi (ONW) będzie mogło być zakwalifikowane jako „przyjazne dla klimatu”. Instrumenty te nie są jednak systemowo powiązane z jakimikolwiek

skutecznymi działaniami na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych lub adaptacji do zmiany klimatu, przez co nie ma żadnych przesłanek dla takiej interpretacji. Zamiast tego, należy takie działania postrzegać jako niekorzystne, gdyż częściowo wspierają praktyki i sektory o znacznej emisji gazów cieplarnianych (Alliance Environment, 2019; Pe'er et al., 2019).

- **„Zielona Architektura” bez jasno określonych wymogów pozwala krajom członkowskim i rolnikom wybierać mało ambitne (tzw. „jasnozielone”) rozwiązania.** Propozycja Komisji przedstawia nowy, dobrowolny instrument („ekoschematy”) i nieco rozszerzony zestaw warunków środowiskowych w ramach „wymogów wzajemnej zgodności” dla płatności bezpośrednich. Propozycja wymaga również od krajów członkowskich wyższych ambicji w zakresie efektywności polityki środowiskowej w porównaniu z bieżącym okresem (art. 92, KE, 2018). W propozycji nie wymieniono jednak konkretnych działań, o których wiadomo, że są niezbędne dla ochrony różnorodności biologicznej i środowiska, i jako takie powinny stanowić priorytet dla państw członkowskich. Należą do nich: utrzymanie i przywracanie niewielkich elementów architektury krajobrazu rolniczego (patrz Harvey et al., 2020), stref buforowych, gruntów ugorowanych, użytków zielonych o dużej różnorodności biologicznej, a na poziomie krajobrazu - zagwarantowanie żywotności gruntów rolnych o wysokiej wartości przyrodniczej (zgodnie z indeksem High Nature Value) (Navarro & López-Bao, 2019). Chociaż elastyczność w dokonywaniu wyborów dotyczących ekoschematów przez państwa członkowskie oraz rolników ma duże znaczenie dla opracowania rozwiązań dopasowanych do sytuacji w poszczególnych regionach, to jednak doświadczenia poprzednich perspektyw WPR (jak i obecnej) pokazują, że brak jasnych wymagań i kryteriów oceny zachęca do „równania w dół”, gdzie kraje członkowskie rywalizują o najniższe wymagania dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników (Heinemann & Weiss, 2018; WBAE, 2018). Proponowana „premia za wyniki” (art. 123 WE, 2018), która w założeniu powinna zachęcać państwa członkowskie do osiągnięcia swoich celów, może w rzeczywistości niekorzystnie wpłynąć na taką rywalizację, już od początku zachęcając państwa do wyznaczania łatwych do osiągnięcia celów.
- **Niewystarczający zestaw wskaźników** (załącznik I do KE, 2018). Zaplanowane wskaźniki „wyników” i „rezultatów” zasadniczo monitorują administracyjne i finansowe wdrażanie WPR. Proponowane wskaźniki „wpływu” raczej opisują strukturę rolną, a nie ich rzeczywiste oddziaływanie. Są one niewystarczające do skutecznego monitorowania celów i instrumentów WPR, i zapewniają niewiele wskazówek dotyczących właściwego ukierunkowania polityki rolnej. Na przykład brakuje wskaźników dotyczących zarządzania gospodarstwem, użytkowania gruntów i pokrycia terenu, parametrów środowiskowych i wyników ekonomicznych gospodarstw rolnych (Pe'er et al., 2019; WBAE, 2018). Stoi to w wyraźnej sprzeczności z proponowanymi w przyszłej WPR zasadami opierania się na wynikach. Ponadto skomplikowane obciążenia administracyjne, nieproporcjonalne do uproszczonego zakresu działań, stanowią poważną

przeszkodę w ambitnym wdrażaniu ochrony środowiska przez państwa członkowskie (WBAE, 2019a, 2019b).

- **Rozszerzenie stosowania instrumentów ubezpieczeniowych bez powiązania ich z koniecznością ograniczania ryzyka może promować nie zrównoważone, potencjalnie ryzykowne zachowania.** Rozszerzenie narzędzi zarządzania ryzykiem (tj. ubezpieczeń; art. 70, KE, 2018) wydaje się uzasadnione, jeśli wziąć pod uwagę zwiększone ryzyko dla rolników wynikające z wystawienia na działania rynku, degradację środowiska (częściowo z powodu nadmiernego wykorzystania zasobów) i zmianę klimatu (szczególnie ekstremalne zjawiska pogodowe takie jak upały, susze i szybko rozprzestrzeniające się pożary na obszarach wiejskich). Zmiany klimatu powodują również zwiększenie zagrożeń sanitarnych i fitosanitarnych (przez wzrost liczby i zróżnicowania szkodników oraz patogenów); Altizer, Ostfeld, Johnson, Kutz & Harvell, 2013; Velásquez, Castroverde & He, 2018). Jednakże bez wprowadzenia konieczności stosowania odpowiednich środków ograniczających ryzyko, samo ubezpieczenie może promować zachowanie potencjalnie ryzykowne, wynikające z ignorowania ryzyka, którego można było uniknąć (Goodrich, Yu & Vandever, 2020; Müller, Johnson & Kreuer, 2017).
- **Brak spójności i przejrzystości.** Propozycja WPR po 2020 roku spotyka się także z ostrą krytyką za to, że zamiast postulować głęboką reformę jedynie ją pozoruje pod postacią korekty struktur lub zmiany dotychczas przyjętych nazw poszczególnych elementów WPR, co tylko utrudnia ich poznanie oraz podważa ich przejrzystość i legalność (Erjavec & Erjavec, 2015; Rutz, Dwyer & Schramek, 2014). Poprzednie reformy nie zmieniły ani nie zintegrowały istniejących instrumentów w celu poprawy działania WPR (Alons, 2017; Feindt, 2010; Pe'er et al., 2014, 2019; Simoncini et al., 2019). Utrzymując dokładnie ten sam schemat działania, propozycja Komisji dotycząca WPR po 2020 roku nie daje jasnych wytycznych, co grozi osłabieniem ambicji państw członkowskich podczas jej realizacji. Ponadto istnieją obecnie naciski na dalsze rozmycie wymagań środowiskowych określonych w WPR. Dowodem na to są poprawki przegłosowane przez Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi Parlamentu Europejskiego (COMAGRI, 2019) oraz projekt wniosku Rady UE (reprezentującej państwa członkowskie), który ogranicza lub usuwa szereg wymagań środowiskowych (Rada Unii Europejskiej, 2019). Obydwa przykłady pokazują, że podobnie jak w poprzednim cyklu reform, zamknięty proces instytucjonalny jest wykorzystywany do obrony interesów nielicznych kosztem wielu (Erjavec & Erjavec, 2015). Jest to tożsame z ignorowaniem zarówno publicznego wezwania do zdecydowanych działań w sprawie środowiska jak i solidnych dowodów naukowych wskazujących na potrzebę głębokiej zmiany polityki (Matthews, 2017; Pe'er, Lakner et al., 2017).

Europejski Zielony Ład, ogłoszony przez Komisję Europejską w grudniu 2019 r., przedstawia nowe ramy dla kształtowania polityk UE w oparciu o wysokie ambicje dostosowania procesów gospodarczych

do naturalnych ograniczeń planety. Zapowiada przedstawienie Strategii na rzecz zrównoważonej żywności "Farm to Fork" („Od pola do stołu”) (KE, 2019b; von der Leyen, 2019). Może to stanowić istotną okazję dla instytucji europejskich do podejmowania opartych na dowodach naukowych decyzji, które zmierzałyby do wypracowania WPR odpowiadającej na wyzwania przyszłości. Zielony Ład jest jednak niejednoznaczny w odniesieniu do WPR. Powtarza, że „co najmniej 40% całkowitego budżetu Wspólnej Polityki Rolnej [...] powinno przyczyniać się do działań na rzecz klimatu” (EC, 2019b, p. 12), co jest twierdzeniem ocenianym jako nieznaidujące odzwierciedlenia w konkretnych propozycjach rozwiązań (EC, 2019b; Pe'er et al., 2019). Poza skupieniem się na Krajowych Planach Strategicznych WPR, które mają wdrożyć państwa członkowskie, niewiele wiadomo o tym, w jaki sposób Komisja zamierza zająć się systemowymi wadami WPR, a także wskazanymi powyżej niedociągnięciami.

3. DZIESIĘĆ DZIAŁAŃ

Wzywamy Komisję Europejską, Parlament, Radę oraz państwa członkowskie do wykorzystania ogromu wiedzy naukowej i doświadczeń z poprzednich reform WPR w celu zasadniczego ulepszenia WPR, tak by uniknąć niepowodzenia tej polityki i dalszego nieefektywnego wykorzystywania pieniędzy podatników. **Nadrzędnym dążeniem jest, by wszystkie bez wyjątku elementy WPR były dostosowane do zasad zrównowazenia, wielofunkcyjności i wydatkowania publicznych pieniędzy, tak by służyły publicznym dobrom.** Proponujemy 10 natychmiastowych działań, którym towarzyszą cele oraz metody ich realizacji (tabela 1), aby faktycznie skierować 40% budżetu UE na dobra publiczne i cele społeczne, a także by poprawić zarządzanie połową powierzchni ziemi w UE.

1. **Przekształcenia płatności bezpośrednich w płatności za dobra publiczne**, aby położyć nacisk zarówno na środowiskowe, jak i społeczno-środowiskowe wymiary zrównowazenia, biorąc pod uwagę kiepskie wyniki płatności bezpośrednich w obu tych aspektach (Navarro & López-Bao, 2019). Najpilniejszą kwestią byłoby zniesienie płatności powiązanych z produkcją w przypadku systemów intensywnej produkcji - o wysokiej emisji GHG, ale niskiej dostawie dóbr publicznych - także w celu zmniejszenia zakłóceń na rynkach (OECD, 2017). Przekształcenie płatności bezpośrednich pozwoliłoby na wykorzystanie funduszy publicznych w sposób bardziej ukierunkowany na cel: jako funduszy na ekosystemy, na stopniową ekspansję rozwoju obszarów wiejskich, w celu poprawy wsparcia dla wielofunkcyjnych systemów rolniczych, które są zaprojektowane zgodnie z zasadami agroekologicznymi, takimi jak ekologiczne rolnictwo i agroleśnictwo (Lampkin i in., 2015) lub w celu ochrony systemów rolniczych o wysokiej wartości przyrodniczej (EIP-AGRI Focus Group, 2016).
2. **Zapewnienia wystarczającego wsparcia dla skutecznego przeciwdziałania zmianie klimatu** mającego na celu zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych w sektorze rolnym, ze szczególnym naciskiem na lepsze stosowanie nawozów azotowych, ponowne nawodnienie torfowisk i poprawę bilansu emisji gazów (GHG) z hodowli zwierząt (WBAE, 2016). Ubezpieczenie od ryzyka związanego z klimatem powinno być uwarunkowane zastosowaniem konkretnych środków ograniczających ryzyko w przypadku susz, pożarów, powodzi, utraty

zasobów glebowych i emisji gazów cieplarnianych na przykład za pomocą wprowadzania i zachowywania odpowiednich elementów krajobrazu oraz właściwego zarządzania roślinnością i utrzymaniem stałego okrycia gleby.

3. **Zapewnienia wystarczającego wsparcia dla skutecznych instrumentów utrzymania różnorodności biologicznej i ekosystemów**, mającego na celu powstrzymanie i odwrócenie trwającego spadku różnorodności biologicznej na gruntach rolnych (Mace et al., 2018). Można tego dokonać poprzez zabezpieczenie i zwiększenie budżetów na działania rolno-środowiskowo-klimatyczne (ang. AECM) i ekoschematy oraz inne działania środowiskowe w obu filarach WPR, w tym: przywrócenie wymogów sprzed 2009 r. dla państw członkowskich w zakresie przeznaczania co najmniej 10% użytków rolnych na naturalne i półnaturalne siedliska, rozszerzenie wsparcia dla produkcji niskonakładowej bez lub z minimalnym użyciem nawozów sztucznych lub pestycydów (np. rolnictwo ekologiczne), zwiększanie powierzchni ugorów i ich długoterminowe utrzymanie (Pe'er, Zinngrebe et al., 2017) oraz ekstensywny wypas na terenach rolniczych o wysokiej wartości przyrodniczej, a także lepsze ukierunkowanie wsparcia na skuteczne (tak zwane „ciemnozielone”) środki oraz osiągnięcie spójnego i synergicznego funkcjonowania WPR w obydwu filarach (np. Lakner, Holst, Dittrich, Hoyer & Pe'er, 2019).
4. **Promowania innowacyjnego podejścia do projektowania i wdrażania działań mających na celu sprostanie wyzwaniom środowiskowym**, takich jak wynagrodzenie działań rolno-środowiskowo-klimatycznych (ang. AECM) w oparciu o wyniki (np. ukierunkowane na konkretne gatunki lub siedliska, Herzon et al., 2018), wspólne działania wspierające zarządzanie na poziomie krajobrazu (patrz poniżej) lub wprowadzenie systemu punktów, aby nagradzać rolników za ich ambicje lub inwestycje, jak proponowało kilka organizacji rolniczych (np. Neumann, Dierking i Taube, 2017).
5. **Poprawy planowania przestrzennego i wspólnego wdrażania rozwiązań na poziomie krajobrazu**, ponieważ takie podejście okazało się skuteczne w odniesieniu do celów środowiskowych (Westerink et al., 2017). „Eksperymenty” polityczne są pilnie potrzebne w przypadku obu filarów, aby umożliwić lokalne ukierunkowanie środków zarządzania, które mogą zapewnić bardziej efektywne dostarczanie dóbr publicznych takich jak utrzymanie jakości wody (Jones et al., 2017; Lomba et al., 2020), ograniczenie zagrożenia pożarowego (Moreira & Pe'er, 2018) oraz ich wkład w strategię UE dotyczącą zielonej infrastruktury. Takie podejście powinno pociągać za sobą długoterminowe umowy z rolnikami zarówno w celu poprawy bezpieczeństwa ich dochodów, jak i zapewnienia korzyści ekologicznych.
6. **Wymagania od państw członkowskich ustawienia celów S.M.A.R.T¹ w Krajowych Planach Strategicznych**, aby osiągnąć wszystkie cele WPR. Ma to zasadnicze znaczenie dla dostosowania WPR do innych polityk i zobowiązań na poziomie krajowym i międzynarodowym. Państwa członkowskie powinny być zobowiązane do wykazania, w jaki sposób uzgadniają kompromisy między celami nałożonymi przez WPR (informacje dodatkowe, patrz w: Pe'er et al.,

¹cele S.M.A.R.T nazywane także celami inteligentnymi z uwagi na to, że w języku angielskim słowo smart oznacza „mądry, inteligentny”. Akronim tworzą pierwsze litery pięciu wyrazów określających te cele w języku angielskim - (S)pecific (konkretne), (M)easurable (mieralne), (A)mbitious (ambitne), (R)ealistic (realistyczne), (T)ime-bound (określone w czasie); Green et al., 2019).

2019). Będzie to wymagać wskazówek ze strony Komisji, a także ścisłego monitorowania przez nią sposobu wdrażania celów WPR i osiągniętych przez państwa wyników.

7. **Dokonania przeglądu zestawu wskaźników**, aby upewnić się, że są one ustalane w oparciu o najlepszą dostępną wiedzę naukową i są zgodne ze wskaźnikami Celów Zrównoważonego Rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych (ang. SDG), Konwencji o różnorodności biologicznej (ang. CBD) i Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (ang. UNFCCC). Wdrożenie podejścia opartego na wynikach wymaga, aby zarówno wskaźniki rezultatu, jak i oddziaływania były odpowiednie i znaczące (Herzon et al., 2018). Na przykład, powszechnie stosowane wskaźniki dla oceny stanu różnorodności biologicznej, takie jak wskaźnik motyli łąkowych (Van Swaay et al., 2019) powinny zostać dodane, aby uzupełnić wskaźnik ptaków krajobrazu rolniczego, a wskaźnik rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej (ang. High Nature Value Farming) należy utrzymać i poprawić. Otwarcie listy wskaźników na ocenę naukową oraz udział świata nauki w ich określaniu, a także wyjaśnienie (obecnie nieprzejrzystego) procesu aktualizacji wskaźników utoruje drogę do przyszłych ulepszeń dla ram tych wskaźników.
8. **Wzmocnienia monitoringu środowiskowego oraz poziomu jego wdrażania** w celu zapewnienia, że instrumenty WPR prowadzą do pożądaných rezultatów. Coroczne monitorowanie (np. wykorzystanie unijnego systemu sprawozdawczego do uwzględnienia rocznych zmian w użytkowaniu/pokryciu gruntów i zarządzaniu nimi) jest niezbędne do oceny skuteczności i efektywności WPR. To umożliwi decydentom politycznym i zarządcom gruntów szybką reakcję na zmiany, tworząc zachęty do podejmowania działań oraz nakładając skuteczne sankcje w przypadku naruszania wymagań. Dane pochodzące z monitoringu środowiskowego muszą być w pełni dostępne i w miarę możliwości aktualne, tak by przedstawiciele nauki mogli dokonać niezależnej ewaluacji oddziaływania WPR na środowisko. Aby uprościć procedurę tej ewaluacji, należy oddzielić sprawozdawczość finansową i sprawozdawczość dotyczącą wskaźników zrównoważonego rozwoju.
9. **Rozpoznać i określić związek pomiędzy WPR a jej globalnym oddziaływaniem, zwłaszcza na sytuację Globalnego Południa.** Celem jest ograniczenie kosztów środowiskowych na świecie, a także zmniejszanie globalnie negatywnego wpływu na sposób użytkowania gruntów oraz zakłócenia na rynkach powodowane przez rolnictwo UE, oraz sprawienie aby przestrzegać unijnej zasady „Spójności polityki na rzecz rozwoju” (Artykuł 208 Traktatu o Unii Europejskiej; EC, 2019a; Matthews 2018a, 2018b). UE musi dążyć do lepszego zrozumienia wpływu swojego sektora rolnego na zdolność krajów rozwijających się do osiągnięcia Celów Zrównoważonego Rozwoju (ang. SDGs), a także roli, którą odgrywają w tym procesie unijne płatności rolne (Yang, Lupi, Zhang, Chen i Liu, 2018) i niezrównoważony import, zwłaszcza produktów pochodzenia zwierzęcego, pasz i biopaliw (Barthel et al., 2018; Matthews 2018a, 2018b; Schulmeister, 2015). Inne możliwe działania - wykraczające poza WPR - powinny polegać na wzmacnianiu umów międzynarodowych i systemów zarządzania środowiskiem naturalnym, a także informowaniu na temat poziomów zrównoważonej konsumpcji, które odzwierciedlają możliwości Europy i świata.

10. Usprawnienia kierowania WPR i jej reformą w celu zwiększenia przejrzystości, odpowiedzialności, uczestnictwa i wykorzystania wiedzy zgodnie z 16-tym Celem Zrównoważonego Rozwoju (SGD 16), a tym samym odzyskania zaufania publicznego oraz legitymizacji do działania (Pe'er et al., 2019). Wymaga to otwarcia i umożliwienia publicznej kontroli - nad danymi, dokumentami negocjacyjnymi dotyczącymi reformy WPR oraz informacjami dotyczącymi jej wdrażania - w całym procesie politycznym, a także uzyskania akceptacji dla wypracowanych w jego wyniku rozwiązań. Konflikty interesów związane z podejmowaniem decyzji i ich wdrażaniem muszą być identyfikowane i rozwiązywane, także w powiązaniu z większym udziałem strony społecznej. Zwiększenie udziału wszystkich dyrekcji generalnych KE w kształtowaniu WPR umożliwiłoby wzrost synergii i spójności pomiędzy innymi politykami UE a WPR .

Podsumowując, jak największe wykorzystanie dowodów naukowych, przykładów najlepszych praktyk, narzędzi wspomagających podejmowanie decyzji oraz wskaźników oceny zrównoważenia WPR powinno być włączane do programowania i wdrażania WPR, w sposób który uwzględnia oczekiwania obywateli UE, wielofunkcyjność gruntów rolnych, zróżnicowanie podmiotów, które obejmuje WPR, a także wszystkie trzy elementy zrównoważenia: społeczny, gospodarczy i środowiskowy.

Tabela 1. Dziesięć działań, odpowiadające im cele, propozycje ich realizacji oraz sposób pomiaru tej realizacji. Cele polityki powinny być S.M.A.R.T, tj. konkretne, wymierne, ambitne, realistyczne i określone w czasie. Jednak unikamy tutaj wskazywania ilościowych celów określanych w czasie, ponieważ: a) wszystkie problemy muszą zostać rozwiązane tak szybko, jak to możliwe oraz b) konkretne cele mogą różnić się w poszczególnych państwach członkowskich. Proponowane rozwiązania pokazują, że istnieją alternatywne ścieżki, które prowadzą do ich osiągnięcia. Działania, które mogą wykraczać poza WPR (w jej obecnym zakresie), a mianowicie związane z polityką żywnościową i tak zwaną „strategią od pola do stołu” (ang. F2F) zostały oznaczone ikoną F2F.

Działanie	Cel	Konkretne rozwiązania dla UE i państw członkowskich
<p>1. Zamienić płatności bezpośrednie na płatności do dóbr publicznych</p>	<p>Obecne wsparcie dochodu (w oparciu wyłącznie o powierzchnię guntów rolnych) zostaje w całości zastąpione systemem płatności efektywnie wspierającym dostarczanie przez rolników dóbr publicznych, dostosowanym zarówno do środowiskowych jak i społeczno-środowiskowych wymiarów zrównoważenia.</p>	<p>Przekształcenie płatności bezpośrednie przy użyciu kombinacji następujących rozwiązań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stopniowe wycofanie w obydwu filarach płatności, które powodują szkody środowiskowe (w tym działania charakteryzujące się wysokim zużyciem zasobów nieodnawialnych, np. spalaniem paliw kopalnych lub powodujących trwałą zmianę użytkowania gruntów). • Zlikwidowanie płatności bezpośrednich powiązanych z produkcją dla systemów produkcji intensywnej jako najbardziej szkodliwych dopłat w ramach WPR o niekorzystnym wpływie środowiskowym i społecznym (OECD, 2017). • Zamiana elementów płatności bezpośrednich powiązanych z produkcją na płatności za wyniki środowiskowe (np. w ramach ekoschematów) oraz następuje skorygowanie płatności niezgodnych z celami środowiskowymi lub społeczno-środowiskowymi. • Przekierowanie funduszy do Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, a w ich ramach na działania rolno-środowiskowo-klimatyczne (ang.

		<p>AECM) lub inne instrumenty na rzecz dostarczania dóbr publicznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nagradzanie państw członkowskich za przesunięcie środków budżetowych na płatności za dobra publiczne lub na II filar WPR, a w jego ramach, na działania rolno-środowiskowo-klimatyczne AECM i podobnie korzystne dla środowiska instrumenty. • Ustanowienie wymogów dla współfinansowania w I filarze, przy jednoczesnej ich redukcji w II filarze.
<p>2. Wprowadzić niezbędne wsparcie dla efektywnego przeciwdziałania zmianie klimatu</p>	<p>Osiągnięcie redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorze rolnym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Skorygowanie i zmniejszenie płatności do intensywnej produkcji zwierzęcej (zaczynając od dopłat związanych z produkcją, a następnie przechodząc do dopłat bezpośrednich niezwiązanych z produkcją). • Rozszerzenie instrumentów wspierających przejście do zrównoważonej produkcji zwierzęcej. • Zastosowanie metodologii opartej na "wskaźnikach z Rio" pod kątem prowadzenia pomiarów jedynie w oparciu o konkretne działania służące redukcji emisji gazów

cieplarnianych (w szczególności zgodnie z AECM i ekoschematami) a nie na płatnościach o niepewnym wpływie na emisje.

- Wzmocnienie lub wprowadzenie pomocy finansowej dla:
 - ponownego nawadniania torfowisk (Röder, Henseler, Liebersbach, Kreins, & Osterburg, [2015](#); WBAE, [2016](#)),
 - paludikultury (np. zrównoważonego rolnictwa lub leśnictwa na mokradłach i torfowiskach; Buschmann et al., [2020](#); GMC, [2019](#)),
 - rozwiązań w oparciu o przyrodę, nakierowanych jednocześnie na ochronę klimatu i różnorodności biologicznej,
 - zatrzymania przekształcania gleb organicznych w grunty orne (Tiemeyer et al., [2020](#)),
 - rekultywacji i odnawiania lasów naturalnych (Perino i in., 2019) za pomocą wyznaczonych instrumentów (np. płatności dla posiadaczy lasów).
- Wymaganie od państw członkowskich, udowodnienia, że ich systemy wsparcia prowadzą do rzeczywistej redukcji emisji gazów

cieplarnianych przy użyciu takich instrumentów jak pełna rachunkowość oraz analiza emisji.

- Połączenie zarządzania ryzykiem w gospodarstwie (np. ubezpieczeń) ze strategiami przeciwdziałania zmianom klimatu (np. utrzymywanie elementów krajobrazu i okrywy roślinnej w celu zmniejszenia suszy, erozji i ryzyka pożarów), aby raczej wspomóc budowanie trwałości i zdolności adaptacyjnej zamiast kompensować straty.
- Rozwinięcie i wprowadzenie w skali UE i regionalnej oznaczenia potwierdzającego produkcję rolną z niską emisją CO₂ (niskim śladem węglowym).
- Wspieranie działań edukacyjnych i informacyjnych dotyczących zdrowej i zbilansowanej diety opartej na żywności wolnej od pestycydów, lokalnej, sezonowej, pochodzącej z niskoemisyjnej produkcji rolnej, przy jednoczesnym zmniejszaniu zależności od produkcji zwierzęcej.
- Wprowadzenie zachęt dla działań skutkujących zmniejszeniem marnotrawstwa żywności, skracanie odległości, na które żywność jest transportowana (tzw. kilometrówka

		<p>żywnościowa - ang. <i>food miles</i>) oraz zmniejszenie użycia opakowań do żywności.</p>
--	--	---

<p>3. Zapewnić wystarczające wsparcie dla ochrony i odbudowy różnorodności biologicznej</p>	<p>Całkowite zatrzymanie utraty różnorodności biologicznej (zerowy spadek), a następnie wzrost rolniczej różnorodności biologicznej, wyrażony przez wskaźnikowe gatunki i siedliska, osiągnięty w najkrótszym możliwym czasie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anulowanie asymetrycznej redukcji budżetu dla II filaru, która została zaproponowana na okres budżetowy WPR 2021–2027. • Zapewnienie znacznych środków budżetowych na działania środowiskowe w obydwu filarach. • Przywrócenie dla beneficjentów WPR wymogu sprzed 2009 r. dotyczącego konieczności przeznaczenia przynajmniej 10% użytków rolnych na siedliska półnaturalne (wyłączenie ich z produkcji), takie jak pasy buforowe, grunty ugorowane, elementy krajobrazu. • Pozyskanie i wymaganie minimalnej alokacji środków o kluczowym znaczeniu dla różnorodności biologicznej oraz powiązanych usług ekosystemowych: ekstensywnego wykorzystania gruntów ornych, stref buforowych, ugorów, elementów krajobrazu (tarasy, żywopłoty, drzewa w gospodarstwach rolnych, itp.), łąki o wysokiej różnorodności, mokradła, torfowiska; w skali krajobrazowej grunty rolne o wysokiej wartości przyrodniczej (ang. High Nature Value) oraz krajobrazy mozaikowe (Lomba et al., 2020). • Wzmocnienie ukierunkowania budżetu na podniesienie dochodów rolników w związku z
---	---	--

wdrożeniem skutecznych („ciemnozielonych”), konkretnych i złożonych działań rolno-środowiskowo-klimatycznych oraz ekoschematów na rzecz różnorodności biologicznej.

- Zwiększenie wsparcia na ekstensywny wypas przyczyniający się do dostarczania dóbr publicznych.
- Poprawa wynagrodzenia w rolnictwie ekologicznym oraz poprawa wymogów obowiązujących w rolnictwie ekologicznym w związku ze spełnianiem kryteriów dotyczących różnorodności biologicznej (np. zachowania miejsca dla przyrody) oraz innych kryteriów zrównoważenia (Dainese et al., [2019](#)).
- Poprawa modelu obliczania “poniesionych kosztów” i “utraconych zysków” oraz wsparcie dla uzyskania większych korzyści z płatności za dobra publiczne (zarówno dla różnorodności biologicznej jak i klimatu) w celu zwiększenia skuteczności i wydajności.

<p>4. Wspierać innowacyjne podejście do projektowania i wdrażania działań mających na celu sprostanie wyzwaniom środowiskowym</p>	<p>W całej UE wprowadza się innowacyjne rozwiązania o udowodnionych korzyściach rolno-środowiskowych, a rolnikom udaje się skutecznie zwiększyć ich wykorzystanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie wymogu minimalnego przydziału środków dla wszystkich państw członkowskich na podejście innowacyjne, takie jak: <ul style="list-style-type: none"> ○ płatności (albo składniki płatności oparte na wynikach), tzn. ukierunkowane na wyniki ekologiczne/środowiskowe (Herzon et al., 2018; Schroeder, Isselstein, Chaplin, & Peel, 2013), ○ wspólne wdrażanie lub inne formy lokalnych i innowacyjnych inicjatyw (zobacz również Działanie nr 5), ○ modele aukcyjne dla zapewnienia środków na działania rolno-środowiskowo-klimatyczne tam, gdzie jest to właściwe (Iftekhar & Latacz-Lohmann, 2019), • Wdrożenie proponowanego podejścia w celu obniżenia kosztów administracyjnych pomocy rolno-środowiskowej bez uszczerbku dla celów (WBAE, 2019b). • Zbadanie sposobów poprawy motywacji i udziału rolników w działaniach rolno-środowiskowo-klimatycznych, na przykład za pomocą: <ul style="list-style-type: none"> ○ podejścia o większej elastyczności,
---	---	--

		<p>adaptacyjności oraz z nastawieniem na uczestnictwo,</p> <ul style="list-style-type: none">○ poprawy wsparcia finansowego i merytorycznego dla istniejących lokalnych inicjatyw (takich jak wsparcie dla drobnych rolników/inwestycji) oraz inicjatyw takich jak Europejskie Partnerstwo Innowacyjne (ang. EIP) oraz wspierających kierowanie rozwojem przez lokalną społeczność (ang. CLLD),○ używanie AKIS (ang. <i>Agricultural Knowledge and Innovation Systems</i>) (pol. - System Innowacji i Wiedzy w Rolnictwie) i innych narzędzi w celu zwiększenia wiedzy na temat wpływu różnych działań rolniczych na dobra publiczne oraz wzmocnienie mechanizmu przekazywania informacji zwrotnej rolnikom oraz innym podmiotom.
--	--	--

<p>5. Poprawić planowanie przestrzenne oraz wspólne wdrażanie i realizowanie działań na poziomie krajobrazu</p>	<p>Poprawiono rozkład przestrzenny środków, aby osiągnąć wyższą efektywność płatności rolnośrodowiskowych i przyczynić się do powstania zielonej infrastruktury UE</p>	<ul style="list-style-type: none">• Wymaganie od państw członkowskich, aby stosowały planowanie przestrzenne i wdrażanie działań na poziomie krajobrazu zgodnie z działaniami rolno-środowiskowo-klimatycznymi oraz ekoschematami. Nagradzanie państw członkowskich (np. poprzez zmniejszone współfinansowanie krajowe) oraz rolników (np. poprzez wyższe wynagrodzenia lub etykietowanie).• Alokacja środków budżetowych na działania pilotażowe oraz pogłębianie/badanie podejścia opartego na ich wspólnym wdrażaniu przez rolników.• Połączenie planów zarządzania obszarami NATURA 2000 z użyciem działań rolno-środowiskowo-klimatycznych na obszarach chronionych i poza nimi.• Zachęcanie do tworzenia środowiskowych planów zarządzania gospodarstwem.• Stosowanie długoterminowych umów z rolnikami dla poprawy zarówno bezpieczeństwa dochodów, jak i korzyści środowiskowe wynikających z takich inicjatyw.
---	--	---

<p>6. Wymagać od państw członkowskich określenia w Krajowych Planach Strategicznych celów, które są konkretne, mierzalne, ambitne, realistyczne oraz określone w czasie (ang. S.M.A.R.T.).</p>	<p>Wszystkie państwa członkowskie określiły cele S.M.A.R.T w taki sposób, by ich skuteczne i efektywne wdrożenie pozwoliło na osiągnięcie wszystkich celów WPR.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wymaganie od państw członkowskich opracowania konkretnych, wymiernych, ambitnych, realistycznych i określonych w czasie celów w bliskiej współpracy z naukowcami i innymi ekspertami. • Zaostrzenie wymagań i standardów dla projektowania i oceny Krajowych Planów Strategicznych, zwłaszcza pod względem ustalania celów. • Dokonanie przeglądu premii za wyniki (artykuł 123 KE, 2018), aby upewnić się, że zachęca ona do ambitnego wyznaczania celów. • Wymaganie od państw członkowskich wyjaśnienia, w jaki sposób ustalają kompromisy pomiędzy celami i jak redukują negatywne skutki tych kompromisów. • Dopuszczenie częściowego zatwierdzania Krajowych Planów Strategicznych, aby umożliwić zatwierdzenie dobrze uzasadnionych części planów bez konieczności czekania, aż pozostałe zostaną poprawione i zatwierdzone.
<p>7. Poprawić zestaw wskaźników</p>	<p>Listy wskaźników - zarówno europejskich, jak i</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Otwarcie listy wskaźników na ocenę naukową

	<p>wyznaczonych przez państwa członkowskie - są oparte na najlepszej dostępnej wiedzy naukowej, zgodne z Celami Zrównoważonego Rozwoju (SDGs) oraz Ramową Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu</p>	<p>oraz jej współtworzenie z przedstawicielami świata nauki.</p> <ul style="list-style-type: none">• Wyjaśnienie obecnie niejasnego (mało przejrzystego) procesu aktualizowania wskaźników.• Przeprojektowanie zestawu wskaźników rezultatu w oparciu o najlepszą dostępną wiedzę, tak aby mogły one wspierać porównywanie priorytetów politycznych między państwami członkowskimi i regionami, a także terminowe monitorowanie i dostosowanie Krajowych Planów Strategicznych.• Rozbudowanie listy /zestawu wskaźników wyników, aby upewnić się, że równoważą one wszystkie cele WPR i są spójne z celami zrównoważonego rozwoju.• Połączenie wskaźników rezultatu z istniejącymi danymi monitorowanymi i zgłaszanymi przez rolników (patrz Działanie 8), aby uwzględnić możliwość śledzenia zmian użytkowania gruntów i wspierać zrównoważone, adaptacyjne zarządzanie gospodarstwem rolnym (system koszenia, intensywność wypasu, wykorzystanie produktów chemicznych).
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięcie listy wskaźników oddziaływania, aby objęły wszystkie cele WPR: przywrócenie wskaźnika HNV² (tj. utrzymanie go na obecnej liście); włączenie dobrze przetestowanych wskaźników różnorodności biologicznej jak np. wskaźnik motyli łąkowych; włączenie proponowanych wskaźników dotyczących ekonomiki gospodarstw, zdrowia i dobrostanu.
<p>8. Wzmocnić monitorowanie i egzekwowanie rozwiązań środowiskowych</p>	<p>Narzędzia monitorowania i zarządzania zostały odpowiednio rozszerzone, aby śledzić wpływ WPR i zagwarantować, że płatności prowadzą do pożądanego rezultatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wyraźne określenie środków budżetowych przeznaczonych na monitorowanie wpływu WPR na środowisko we wszystkich państwach członkowskich (zobacz Geijzenborffer et al., 2016). • Wraz z naukowcami i odpowiednimi organami dokonanie przeglądu wymagań dotyczących monitorowania, aby rozszerzyć zakres i częstotliwość monitorowania w odniesieniu do zasady wzajemnej zgodności, ekoschematów i działań rolno-środowiskowo-klimatycznych. • Wspieranie rozwoju, testowania i wdrażania nowych technologii i rozwiązań (takich jak teledetekcja, nauka obywatelska, metody oparte

²Wskaźnik HNV – High Nature Value – wysokiej wartości przyrodniczej

na DNA) w zakresie gromadzenia i analizy danych we wszystkich państwach członkowskich (ETO, 2020).

- Zaprojektowanie na nowo systemu mechanizmu kontroli i sankcji, by położyć większy nacisk na zapobieganie potencjalnym szkodom środowiskowym, a mniejszy na błędy “formalne”.
- Odłączenie wymogu sprawozdawczości administracyjnej (produkcja/wyniki) od wskaźników wydajności dotyczących społeczno-ekonomicznego i środowiskowego wpływu WPR.
- Pełne udostępnienie danych z monitorowania, zwłaszcza danych zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli UE (ang. IACS, *Integrated Administration and Control System*) oraz danych systemu identyfikacji działek rolnych (ang. LPIS, *Land Parcel Information Systems*), do celów naukowych i niezależnej oceny wpływu; usunięcie obecnego opóźnienia w udostępnianiu danych, aby umożliwić szybką ocenę postępów w stosunku do celów.
- Wdrożenie corocznego monitorowania wskaźników rezultatu i oddziaływania - tam gdzie to możliwe i rozsądne - z wykorzystaniem unijnych systemów sprawozdawczych (np. IACS,

		<p>LPIS) w celu uwzględnienia zmian w użytkowaniu gruntów /ich pokryciu i zarządzaniu nimi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa egzekwowania prawa w celu zapewnienia zgodności z wymogami, w tym przeznaczenie na to wystarczających zasobów (personelu i finansowania) w ramach Komisji Europejskiej. • Praca nad synergicznym połączeniem istniejących lub powstających programów monitorowania różnorodności biologicznej gruntów rolnych na poziomie państw członkowskich i UE.
<p>9. Zdiagnozować i zająć się globalnym wpływem WPR, zwłaszcza na sytuację na Globalnym Południu</p>	<p>Zgodnie z unijną zasadą "spójności polityki na rzecz rozwoju" (PCD) osiągnięto wymierne zmniejszenie wyprowadzania kosztów środowiskowych poza Europę, negatywnych skutków globalnego użytkowania gruntów oraz powstawania zakłóceń na rynkach – wywoływanych przez rolnictwo UE.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zniesienie płatności prowadzących do niekorzystnych zmian użytkowania gruntów i zakłóceń rynkowych poza UE. • Rozwinięcie strategii dla europejskiego rolnictwa w oparciu o spójne wsparcie WPR w celu zapewnienia, że produkcja rolna zaspokaja potrzeby UE z poszanowaniem naturalnych ograniczeń planety. • Rozbudowanie krajowych przepisów prawa (porozumień prawnych) w zakresie certyfikacji i standardów produktów, zarówno w krajach

		<p>produkcji jak i krajach konsumpcji, w celu zmniejszenia utraty siedlisk oraz różnorodności biologicznej w lasach tropikalnych i innych ekosystemach (Lambin et al., 2018; Milder, Newsom, Lambin, & Rueda, 2016; Tayleur et al., 2017).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmodyfikowanie umów handlowych pod względem wymagania przestrzegania wspólnych standardów. i lepszego powiązania handlu żywnością z krajowymi i europejskimi politykami, dotyczącymi zrównoważenia w odniesieniu do rolnictwa i żywności.
<p>10. Poprawa zarządzania WPR i jej reformą pod względem przejrzystości, odpowiedzialności, udziału społeczeństwa i wykorzystania wiedzy</p>	<p>Osiągnięcie wymiernej poprawy w zakresie transparentności, odpowiedzialności i udziału społeczeństwa zgodnie z 16 –tym Celem Zrównoważonego Rozwoju (ang. SDG 16)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poddanie publicznej ocenie przed zatwierdzeniem dokumentów dotyczących negocjowania WPR oraz jej wdrażania (takie jak Krajowe Plany Strategiczne) w celu umożliwienia publicznej kontroli danych, całego przebiegu procesu politycznego i osiągniętych w jego ramach wyników. Dokumenty powinny być dostępne zarówno w języku narodowym każdego państwa członkowskiego, jak i w języku angielskim. (WBAE, 2019b). • Poprawienie struktury politycznej umożliwiające konsultacje i udział społeczeństwa na etapie powstawania Krajowych Planów Strategicznych,

jak również podczas okresów wdrażania WPR w celu wzmocnienia nabywania wiedzy w zakresie lepszego zrównoważenia środowiskowego, społecznego i ekonomicznego aspektu WPR.

- Wprowadzenie wspólnego procesu podejmowania decyzji dla DG AGRI i DG ENVI, a także ministrów rolnictwa i środowiska w Radzie, aby odzwierciedlić szersze spektrum zainteresowanych sektorów i stron.
- Lepsze wykorzystanie modelowania i budowanie scenariuszy we wszystkich ocenach ex-ante w celu pogłębienia oceny, czy proponowane zmiany mogą dać oczekiwaną poprawę przy jednoczesnym zastosowaniu zasady ostrożności.
- Oddzielenie decyzji finansowych od kwestii związanych z planowaniem polityki i wybieraniem celów w ramach WPR.
- Zwiększenie i ustrukturyzowanie udziału naukowców w ocenie WPR i procesie reformy politycznej.

4. KOMISJA EUROPEJSKA, RADA UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ PARLAMENT EUROPEJSKI MUSZĄ PODJĄĆ AMBITNE I ODPOWIEDZIALNE DZIAŁANIA

Działanie zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju stanowi zarówno najważniejsze wyzwanie, jak i jest najwyższym priorytetem społecznym. Taki cel został zapisany w Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Unia Europejska, 2016). Biorąc pod uwagę udokumentowane słabe wyniki WPR w zakresie zrównoważenia, utrzymywanie dotychczasowego *status quo* nie może dłużej być traktowane jako sposób rozwiązywania problemów. Konieczne są natychmiastowe i skuteczne działania w celu zapewnienia równowagi środowiskowej i społecznej oraz długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego.

Przekształcenie WPR, tak by pomóc rolnikom w przystosowaniu się do wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem może stanowić punkt odniesienia dla obecnej Komisji Europejskiej i proponowanego przez nią Zielonego Ładu. Pokonanie oporu przed zmianami będzie jednak wymagać odwagi politycznej. Pomimo ryzyka spowolnienia procesu reform, niezwykle ważne jest zastanowienie się nad jednoznacznymi dowodami naukowymi stojącymi za żądaniami społeczeństwa obywatelskiego, by ukierunkować WPR na Cele Zrównoważonego Rozwoju. Jest to powód, dla którego wzywamy Komisję, Parlament i Radę do przyjęcia na siebie odpowiedzialności za skutki działań wobec obecnych i przyszłych pokoleń (Hagedorn i in., 2019) poprzez zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i klimatu, inwestowanie w zdrową żywność i ochronę różnorodności krajobrazu oraz promowanie żywotności obszarów wiejskich i dobrobytu obywateli.

Społeczność naukowa jest gotowa wesprzeć ten proces wiedzą i narzędziami niezbędnymi do dokonania transformacyjnych zmian, zarówno na poziomie krajowym, jak i unijnym. Tę wolę, poprzez złożenie podpisów pod tym dokumentem, wykazało 3600 sygnatariuszy. Wersję *preprint* można znaleźć pod adresem (<https://doi.org/10.5281/zenodo.3666258>) (Pe'er et al., 2020a), a pełna lista sygnatariuszy znajduje się tutaj (<https://doi.org/10.5281/zenodo.3685632>) (Pe'er et al., 2020b).

PODZIĘKOWANIA

W niniejszym stanowisku wykorzystano wyniki dwóch warsztatów eksperckich, które odbyły się w listopadzie i grudniu 2018 r.: pierwszy w ramach projektu INTERNAS finansowanego przez Helmholtz Association, a drugi zorganizowany w ramach projektu sDiv „W kierunku kolejnej reformy wspólnej polityki rolnej UE: ocena nowych środków na zazielenianie z perspektywy ekologicznej i społeczno-ekonomicznej” przyznanych GP, AB i B.H. przez Niemieckie Centrum Integracyjnych Badań Różnorodności Biologicznej (iDiv) Halle-Jena-Lipsk (DFG FZT 118). Dziękujemy Elisie G. Schütze za zebranie opinii uczestników warsztatów i za przygotowanie tekstów przyczyniających się do powstania tego artykułu. Dziękujemy również Richardowi Gregory, Arielowi Brunnerowi, Michałowi Wiezikowi, Nurii Selva, Andy Greenowi, Marcowi Dufrene, Harriet Bradley i Reinhardowi Klenke za cenne uwagi, które znacznie poprawiły manuskrypt. N.E. dziękuje za finansowanie otrzymane z Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (Grant Początkowy ERBN 677232, ECOWORM). F.M. otrzymał wsparcie od z FCT

(kontrakt IF / 01053/2015). AL otrzymał wsparcie z funduszy krajowych za pośrednictwem FCT - Fundação para a Ciência ea Tecnologia, IP, w kontekście normy przejściowej - DL57 / 2016 / CP1440 / CT0001 i projektu FARSYD (FARSYD - 2011–2016 — POCI - 01-0145 - FEDER -016664). I.H. był otrzymał wsparcie z projektu t HNV-Link w ramach programu „Horyzont 2020” (numer referencyjny projektu 696391). Wszyscy autorzy przyczynili się do powstania manuskryptu i wyrazili zgodę na jego publikację.

KONFLIKT INTERESÓW

Żaden z autorów nie jest w sytuacji konfliktu interesów.

WKŁAD AUTORÓW

Inicjatorem pracy nad tym dokumentem jest G.P. Wszyscy autorzy wnieśli wkład w tworzenie i poprawianie dokumentu; S.L. stworzył Tabelę nr [1](#).

Tłumaczenie na zlecenie Koalicji Żywa Ziemia

Tłumaczenie: Joanna Perzyna

Redakcja merytoryczna: Justyna Zwolińska

